

WHAKAUE WHARE WHAKAIRO.

NO te io o nga ra o Mei ka whakapuaretia tetahi whare whakairo o te Arawa kei Maketu e tu ana. I mua he kainga rongonui rawa tenei kainga a Maketu, ko te wahi hoki tera i u atu ai a Te Arawa waka i te heke nui mai o Hawaiki, a i tahuna hoki e Raumati a Te Arawa ki reira. I nga wa e ora ana te tangata, i nohia nuitia a Maketu e nga hapu o Te Arawa. I nga ra o nga kai-kauwhau tuatahi o te whakapono he kainga nui rawa atu a Maketu, a i nohia hoki taua kainga e te Hapimana ma me te Whanau a Te Penaha kaumatua.

No roto i enci tau ka 20 ki te 30, i mahue haere ai a Maketu i te tangata, a i tenei wa kua tokoiti rawa ratou e noho mai nei i Maketu.

Eugari ko te aroha o Te Arawa ki nga marae o ratau matua i Maketu, kei te mau tonu. Na te aroha ki tera wahi i tahuri ai te Poari Tiaki o Te Arawa ki te whakapau i tetahi tekau mano pauna (£10,000) hei hoko mai i nga whenua o Maketu (kua riro ke ra i tepakeha), hei paamu ma te Arawa (Tirohia nga korero a Takuta Wi Repa mo taua paamu). Kei te whakahaere tikanga te Poari inaianei mo te whakanohonoho i etahia a ratou tamariki ki te takiwa ki Maketu.

Na te nui o te aroha i whakaroia ai e nga uri e noho mai ra, kia hanga he whare whakairo mo Ngati Whakaue ki Maketu tu ai. He tino whare pai, he whare nui hoki, tata tonu ka rite ki a Tama-te-kapua te rahi. He mea karanga mai a Peneti, Minita o Heretaunga, hei whakapuare i te whare nei. Ko ona hoa Minita ko Mohi Eruini Te Tikao, ko Manihira Tumatahi, ko Te Waaka, ko Te Ropere, me Rewi Wikiriwhi. Na Peneti te kauwhau, me te tapanga i te ingoa o te whare nei ko Whakaue. Na Rihiri hoa wahine o Raniera Kingi, i takahi te pae, i tomo tuatahi hoki te whare, kia noa ai ona tapu.

He whare kai ano hoki kei te taha o Whakaue e tu ana. He tino whare pai hoki tenei. He hiko katoa nga raiti o nga whare nei, a he hiko ano hoki hei whakawera mai i nga wai.

Kauui te tangata i te ra i tomokia ai a "Whakaue." I reira katoa nga kaumatua o Te Arawa, a Ngai Te Rangi, a Mataatua me nga hoa pakeha.

He mihi ki nga mate te nuinga o nga whaikorero i te awatea. Engari ko nga take nunui he mea whakahaere i nga ahiahi i roto i a Whakaue.

He nui nga kupu manaaki i whakaputaina mo nga morehu o Ngati Pikiiao, o Ngati Whakaue e noho mai ra i Maketu. Otira i hangai tonu ki nga uri o nga Taphana (Tapsell) nga korero nunui me nga kupu tohutohu i te mea no ratou te whanau tokamaha rawa kei reira. Ko te tumanako kia waiho te tupuna whare nei hei kaupapa whakakotahi i nga tinana me nga wairua o nga morehu e pupuri mai ra i nga marae tapu o o ratou tupuna.